

OPINIÓ

La trilogia de la Invasió Algorítmica (IA), de Jordi Pigem (1a part)

Diari de Terrassa ✉

1 de maig de 2024

CARLES CODINA VERDAGUER, PROFESSOR DE CIÈNCIES SOCIALS D'ESO I BATXILLERAT A L'INSTITUT MONTSERRAT ROIG

Dissabte 13 d'abril, una petita delegació de lectors i

lectores egarencs ens vam desplaçar al poble llibreter

de Calonge.

Segurament molt lletraferit ja hi ha anat a visitar les cinc llibreries que té, una densitat inusual de llibreries per habitant que s'explica per un projecte de l'Ajuntament del poble. Han volgut convertir aquesta vila del Baix Empordà en un "hub" cultural a l'estil de projectes semblants d'Anglaterra i països nòrdics. Des del consistori es va fer una crida fa uns anys oferint locals i unes condicions propícies per atreure emprenedors que volguessin establir-hi llibreries. Hi vam anar per parlar amb el filòsof Jordi Pigem a la llibreria Espai Libelista. Havíem fet el contacte des del grup de Ciències Socials de la llibreria La Temerària de la nostra ciutat i ens vam posar d'acord tant amb el Jordi com amb l'Espai Libelista: el pati del darrere de la llibreria era el "locus amoenus" privilegiat per parlar de l'acabada d'acabar trilogia del Jordi Pigem. La crítica que l'autor dirigeix a la tecnologia digital pel perill que comporta als sistemes democràtics va ser el pal de paller de la xerrada: les veus que avisen de la deriva tecnocràtica ja fa temps que es fan sentir. Són constants els avisos de la comunitat científica que ja des dels anys setanta ens

diu que el sistema econòmic capitalista ens està dirigint cap al precipici, i incomprendiblement ens hi continuem dirigint. Dic incomprendible perquè fa temps que tenim la informació i les evidències com ho constatem amb el canvi climàtic. I si ens considerem una espècie racional i que sap (Homo sapiens, ens autoanomenem), no ens quedaria cap altre remei que actuar racionalment i virar el rumb. De tant en tant apareixen notícies esperançadores, com quan als anys noranta es van eliminar els CFC dels esprais i la capa d'ozó es va recuperar o ara amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que estan unificant els esforços europeus per revertir el desastre ecològic i social. Sembla que fins i tot una certa consciència ha aterrat al sector privat que ha assumit la seva Responsabilitat Social Corporativa (RSC). Les veus cofoistes, però, veuen en aquests exemples brots verds que permetran una transformació progressiva del sistema econòmic que ens durà a una arcàdia de desenvolupament sostenible i concòrdia internacional. I moltes d'aquestes veus, cantades des del Foro Econòmic Mundial, confien en el poder de la tecnologia i la digitalització del món. En diuen la quarta revolució industrial a partir de l'Internet de les coses i veuen en aquest món digital un "win-win": fer negoci i resoldre, alhora, els problemes ecològics. És a dir, fer negoci resolent els problemes ecològics provocats pel sistema extractiu i explotador iniciat a la primera revolució industrial i del qual la indústria digital és corresponsable d'haver-los intensificat. Es va fent evident que el màrqueting aquí pren el lloc de l'interès legítim i sincer per millorar el món. Es va fent cada vegada més evident que l'ecologisme institucional és mer "greenwashing", mesures de maquillatge que amaguen a simple vista l'objectiu real: continuar fent diners gràcies a les tecnologies de la informació i la comunicació en progressió aritmètica i difonent una imatge de progrés que continua sent indissociable del creixement econòmic.

El periodista i divulgador Douglas Rushkoff anomena aquesta cosmovisió "La Mentalitat" en el seu llibre "La supervivencia de los más ricos" (Capitán Swing, 2023). La Mentalitat no és només compartida des del paradigma neoliberal dels negocis, sinó que és projectada pels mitjans de comunicació digital com a exemples d'èxit seguint el que Pierre Bourdieu ja va explicar els anys seixanta del segle XX, és a dir, la imitació dels valors de les classes econòmicament benestants per part dels membres dels nivells socioeconòmics que hi estan per sota. L'egoisme, la competitivitat, el menyspreu a l'altre, l'èxit individual a ultrança per davant del bé comú i altres valors qüestionables han arrelat a les classes populars i han convertit els CEOs de les multinacionals tecnològiques en els models a imitar, persones l'objectiu de les quals és fugir del planeta tot creant bases a Mart, construint megacomplexos soterrats a Groenlàndia o creant una metarealitat per escapar al col·lapse cap al qual es veu abocada la humanitat. La Mentalitat veu el final de la societat humana tal com la coneixem com un fet inevitable i no pas com el que és, una profecia que es va autocomplint dirigida des de l'egoisme i l'explotació dels recursos i generada amb la seva activitat extractiva i la recerca de rendiments d'escala, responsable que el món sigui cada vegada menys habitable. Continuem demà.